

Т.В. Польова, канд. екон. наук, доц. (*ХТЕІ КНТЕУ, Харків*)

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ АСПЕКТІВ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Ефективність функціонування підприємства залежить від управління витратами, яке являє собою багатоаспектний та динамічний процес, що включає визначення їх обґрунтованої величини в усіх структурних підрозділах з метою контролю за їх рівнем, а також підвищення економічного результату діяльності. Система управління витратами повинна забезпечити менеджерів інформацією, яка дозволить: приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням їх економічних наслідків; контролювати витрати порівняно з нормами; формувати економічну стратегію розвитку підприємства; оцінювати формування собівартості та прибутку протягом виробничого періоду; оцінювати витрати в розрізі структурних підрозділів; приймати рішення стосовно доцільності виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції.

На сільськогосподарських підприємствах управління витратами є важливим засобом побудови системи обліку витрат з урахуванням тактичних і стратегічних цілей. Воно передбачає моніторинг фактичних витрат та їх поведінки під дією внутрішніх і зовнішніх факторів, прийняття рішення щодо покращення структури собівартості продукції тощо. Реалізація процесу управління витратами ґрунтується на дотриманні таких принципів: застосування ефективних методів зниження витрат; повнота і аналітичність інформації щодо рівня витрат; відповідність системи обліку завданням управління витратами; оцінка і контроль результатів діяльності підрозділів; стимулювання і мотивація працівників до зниження витрат. Дотримання даних принципів створює базу економічної конкурентоспроможності підприємства, завоювання ним передових позицій на ринку.

На сьогодні рівень управління витратами вітчизняних підприємств недостатній, а методики, які використовуються, часто не враховують мінливих умов господарювання. Це спонукує до побудови ефективної системи управління витратами з відповідним набором методів, засобів та функцій управління, яка забезпечуватиме формування і реалізацію наряду розвитку, який дозволить отримати найкращі результати та забезпечить досягнення поставленої мети.

Модель системи управління витратами сільськогосподарського підприємства можна представити наступним чином:

Рисунок 1 – Модель системи управління витратами підприємства

Усі елементи системи знаходяться у взаємозв'язку. У процесі реалізації даної системи перш за все потрібно сформувати інформаційно-аналітичну базу, яка б містила дані про витрати підприємства. Джерелами інформації аналізу витрат на виробництво є планова собівартість продукції; аналітичні розрахунки, норми й нормативи використання ресурсів; звітність підприємства, а також первинні документи, відомості. На базі цієї інформації здійснюється подальше калькулювання, нормування та планування витрат. Планування дозволяє визначити рівень витрат підприємства, їх структуру, джерела фінансування, рівень прибутку.

При формуванні системи управління витратами необхідно враховувати їхні особливості як об'єкта управління. По-перше, це динамізм витрат. Так, у ринкових умовах постійно змінюються ціни на покупні сировину та матеріали, паливно-мастильні матеріали, комплектуючі вироби, тарифи на енергоносії. По-друге, різноманіття витрат, що з'ясується при їх класифікації, потребує застосування спектра прийомів та методів управління ними, що ускладнюється відсутністю точних методів виміру та обліку витрат. По-третє, складність і суперечність впливу витрат на економічний результат, зокрема поточних і довгострокових витрат.

Отже, налагодження ефективної системи управління витратами створює основу високих темпів розвитку підприємства, досягнення необхідних кінцевих результатів його діяльності, дозволить забезпечити оптимальний рівень витрат, максимізувати прибуток та підвищити конкурентоспроможність продукції.